

פרשת מסעי

מם השימוש

מם השימוש באה ברוב המקומות במקום מילת "מן" ומשפטה להנקד בחיריק (חסר) ודגש אחריו לתשלום הנון של "מן" שחסרה. לדוגמא: "ויסעו מִסֶּכֶת" (לג,ו), "ויסעו מִמֶּנְהָ" (פסוק ט) וגם אם יבוא לפני מילה המתחילה בשוא יבוא דגש אחריו ויש לקרוא השוא נע, לדוגמא: "מִפְּנֵי הַחִירוֹת" (פסוק ח), "מִקְהֵל־תְּהָ" (פסוק כג)²⁹³. כאשר תבוא מם השימוש לפני אות גרונית, תנוקד המם בצירי לתשלום הדגש שאינו יכול לבוא באותיות הגרוניות לדוגמא: "ויסעו מֵאֲתָם" (פסוק ז), "מִחֲצֵרוֹת" (פסוק יח), "מִהַר־שֵׁפֶר" (פסוק כד), "מֵעֵבֶר־נָה" (פסוק לה) וכן "ויסעו מִרְעֵמֹס" (פסוק ג)²⁹⁴. ובכולם יבוא מעמיד לאחר המם ויש להאריך בה מעט כדי שלא ישמע כשוא נע. ובמילה זעירא (בעלת הברה אחת) לא יבוא מעמיד במם מפני הסמיכות לטעם העיקרי, לדוגמא "מִחֶרֶר הַגִּדְגֵר" (פסוק לג) ואינו דומה ל"מִהַר־שֵׁפֶר" ששם יש מקף המקיף ומחבר את מילת "מהר" עם מילת "שפר" ועושה אותם כמילה אחת ארוכה ולכן יבוא בה מעמיד לאחר מם השימוש בצירי. יוצאת מן הכלל מילת "מחוץ" שהמם בחיריק למרות שהיא באה לפני אות גרונית.

²⁹³ ודרך אגב ההא בצירי לא בחיריק.

²⁹⁴ הערה מהרה"ג יוסף זליכה שליט"א: המדקדקים המודרנים כללו את האות ר' עם הגרוניות, אולם לפי ספר יצירה ולפי המדקדקים הקדמונים היא כלולה עם אותיות השיניים ולכן לפעמים היא מקבלת דגש אולם בכלל שלפנינו היא כלולה בגרוניות מפני שאינה מקבלת דגש אלא לעיתים רחוקות.